

Regeringskansliet
Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
gabriella.modin@regeringskansliet.se

Remiss om ny förordning om invasiva främmande arter, svar senast 2025-07-03

Er beteckning: KN2025/01024

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Kalmar (Länsstyrelsen) är positiva till en ny förordning som reglerar arter som har, eller kan komma att ha, stor negativ påverkan på arter och ekosystem i vårt län.

Att undanta det privata från att behöva åtgärda befintliga förekomster av arter på den nationella listan innebär att reglerna kan uppfattas som otydliga. Vidare kommer undantaget att försvåra arbetet med att minska spridningen och därmed öka kostnaderna långsiktigt.

Vi önskar ett förtydligande gällande länsstyrelsernas möjlighet att genomföra åtgärder på skyddad mark med privat ägare. Vi önskar även förtydligande gällande om åtgärder kan genomföras på privat fastighet utan fastighetsägarens samtycke och om åtgärder med statlig finansiering kan genomföras på privat mark utan att det berör statsstödsreglerna.

Att göra skillnad på lagstiftningen av spärroxbär i Kalmar och Gotlands län och övriga landet förvårar arbetet avsevärt för berörda län. Länsstyrelsen ser hellre ett nationellt förbud av arten och att ett hanteringsprogram pekar ut i vilka miljöer arten bör hanteras annorlunda.

Framtagande av hanteringsprogram och åtgärdsplanering utifrån dessa program behöver ske skyndsamt så att insatserna, såväl åtgärder och tillsyn som kommunikation, blir så effektiva som möjligt. Hanteringsprogram är nödvändiga eftersom förslaget på nationell förteckning innehåller flera väl spridda arter i vårt län.

Bedömningen att kostnader för ärendehantering, tillsyn och insatser mot invasiva främmande arter kan rymmas inom befintliga förvaltningsanslag är inte realistisk. Redan nu är anslagen otillräckliga för att möta behovet av bekämpning av EU-arter i önskvärd omfattning. Att utöka utrotnings- eller hanteringsansvaret med ytterligare ett 40-tal arter, där flera är väl etablerade i vårt län, kommer inte att kunna hanteras inom befintligt anslag.

Anslagen är inte heller riktade till region eller kommun, som nu också får ett utpekat ansvar att åtgärda eller hantera föreslagna arter. Baserat på Länsstyrelsens erfarenhet planerar eller budgeterar endast ett fåtal kommuner insatser mot invasiva främmande arter i dagsläget.

3 kap. Förbud, undantag och tillstånd

1 §, punkt 4: Länsstyrelsen ser ett behov av förtydligande av denna punkt. Invasiva främmande arter på den nationella förteckningen får inte avsiktligt transporteras utom till anläggning i samband med utrotning. Vad som anses med anläggning behöver förtydligas.

5 §: Länsstyrelsen tillstyrker inte att privatpersoner och företag undantas ansvar att åtgärda befintliga bestånd och förekomster av arter som upptas på den nationella förteckningen.

Det saknas en konsekvensutredning av detta undantag med fokus på miljö- och ekonomi. I bakgrundsbeskrivningen under konsekvenser (s 23, 2 stycket) anges bara att det minskar arbetsbördan inom tillsyn för länsstyrelserna. Undantaget kommer dock medföra stora ekologiska konsekvenser och höga kostnader för det allmänna då åtgärderna som görs på allmän mark kan bli verkningslösa eftersom spridning sker oberoende av fastighetsgränser. Vidare kommer det allmänna att behöva lägga resurser på tillsyn av spridning.

Länsstyrelsen anser att lagstiftningen fortfarande bör kräva att verksamhetsutövaren eller markägaren har en skyldighet att ta bort invasiva arter från sitt verksamhetsområde eller fastighet. Konsekvenserna för den enskilde skulle kunna mildras exempelvis genom någon form av ekonomisk ersättning eller statligt högkostnadsskydd för att inte kostnaderna ska bli orimliga för den enskilde.

Länsstyrelsen önskar ett förtydligande kring vad som gäller i de fall förbjudna arter genom oavsiktlig spridning bildar nya bestånd på

privat mark som tidigare inte hyst arten, efter att förordningen trätt i kraft. Detta kan innebära ett ökat behov av tillsyn.

Länsstyrelsen förvaltar omkring 220 skyddade områden där flertalet har privata markägare. Vi önskar därför ett förtydligande kring Länsstyrelsens möjligheter att genomföra åtgärder på skyddad mark som har privat ägare. Faller de in under områden som vi har särskild rätt till? Länsstyrelsen ser också ett behov av förtydligande kring om åtgärder kan genomföras på privat fastighet utan fastighetsägarens samtycke till åtgärd och om åtgärder med statlig finansiering kan genomföras på privat mark utan att det berör statsstödsreglerna.

6 §: Länsstyrelsen avstyrker förslaget. Spärroxbär bör hanteras likvärdigt i hela Sverige. Gotland och Kalmar län bör inte ha förbud mot 1 §, punkt 2–9. Den bör heller inte undantas från förbudet mot införsel i punkt 1. Ett hanteringsprogram kan peka ut var i landet och/eller i vilka naturmiljöer arten ska utrotas.

Skälet till detta är följande:

Spärroxbär har en mycket hög risk i SLU Artdatabankens riskklassificering från 2024. Arten är väl spridd i hela Sverige. Det vore oerhört försvårande för Kalmar och Gotlands länsstyrelser om man kan köpa, byta eller odla spärroxbär i övriga delar av Sverige, eftersom växten till stor del sprids av fåglar. Många bärätande fåglar förflyttar sig mellan olika län och länder. Exempelvis Öland i Kalmar län, är en känd rastningslokal för fåglar och risken är stor att arbetet med att hålla spärroxbär från Kalmar län kommer att innebära ett sisifyosarbete om lagstiftningen tillåter att spärroxbäret får odlas i andra delar av landet. Det skulle försvåra arbetet avsevärt för Kalmar och Gotlands länsstyrelser.

Länsstyrelsen vill därför att förbuden ska gälla i hela landet.

8 §, punkt 2: Länsstyrelsen Kalmar län avstyrker att fetblad som ingår i sedum- eller vegetationstak undantas förbuden i 1 § 1–9. Skälet till detta är att det försvårar uppdraget att utrota arterna helt om det fortsatt finns spridningskällor i landskapet.

9 §: Länsstyrelsen avstyrker att 1 §, punkt 8, undantas förbuden. Skälet till detta är att det är oklart vem som ska utföra bedömningen och hur bedömningen ska ske om ett bestånd av parkslide (inklusive jätteslide och hybridslide) riskerar att sprida sig eller inte. För att kunna göra en bedömning kring detta krävs en tydlig vägledning eller praxis i form av domar, som i dagsläget inte finns.

11 §: Länsstyrelsen tolkar att tillstånd kan ges för verksamhet som är nödvändig av tvingande hänsyn till allmänintresset. Det är relativt vanligt att det uppkommer jordmassor med frön eller växtdelar från invasiva främmande arter i samband med olika typer av infrastrukturarbeten, där det huvudsakliga syftet inte är utrotning.

Länsstyrelsen bedömer att ärendehantering och tillsyn kring dessa frågor kommer att öka för länsstyrelsens personal, då flera av de arter som förekommer på den nationella listan är vanligt förekommande i länet. Den ökade hanteringen medför troligtvis också ökade personalkostnader.

4 kap. Åtgärder mot invasiva främmande arter

9–10 §§: Länsstyrelsen anser att framtagande av hanteringsprogram behöver ske skyndsamt så att planering kring åtgärder ska bli så effektiva som möjligt för länen. Syftet till att detta är angeläget är att Länsstyrelsen kan konstatera att det fortfarande saknas hanteringsprogram för exempelvis jätteloka och jättebalsamin, som regleras av EU:s lagstiftning sedan många år tillbaka.

Konsekvenser

Förslaget på nationell lista innebär att fler arter ska bekämpas av statlig myndighet, region eller kommun som äger eller innehar särskild rätt till aktuella fastigheter. Utan att ha sett hur hanteringsprogrammen är utformade är det svårt att bedöma kostnaden för dessa åtgärder, men Länsstyrelsen bedömer det som svårt att göra tillräckliga åtgärder inom befintliga anslag. Särskilt som Länsstyrelsen även kan behöva finansiera åtgärder på privat mark i prioriterade fall.

Hantering av allt fler tillstånd i samband med arbeten kring infrastruktur där invasiva främmande arter berörs kommer troligtvis att öka.

Det innebär att kostnader för Länsstyrelsens tillsyn kommer att öka som en effekt av förslaget.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Allan Widman med samordnare Helén Wählstrand som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Carina Pålsson medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post kalmar@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen Kalmar län, 391 86 Kalmar, eller ring vår växel 010-223 80 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/kalmar.

Du kan läsa om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på Länsstyrelsens webbplats:
www.lansstyrelsen.se/kalmar/personuppgifter